

Achát sorozat Sós Réka

Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet
Képalkotás, III. évfolyam
Tarnóczi József, festőművész, mesteroktató

Az achát: Kvarccsaládba tartozó kő, kalcedonváltozat. A legismertebbek: Botswana achát, csillagachát, csipkeachát, dendrites achát, faachát, mohaachát, tűzachát. Rendkívül változatos-rózsaszín, piros, sárga, szürke, zöld, kékes, fekete és fehér- színekben, mintázatokban jelenik meg. Színeik alapján kategorizálhatjuk őket. Mintázatuk és rajzolataik szerint megkülönböztetünk szemes-, felhős-, tájas-, szalagos-, körös-, kagylós- stb. achátot. Leggyakrabban üregekben alakul ki. A változatos színeik és mintázataik miatt az achátok különleges vonzerőt képviselnek a kövek világában, és sokan gyűjtik őket nem csak az esztétikájuk miatt.

Megjelenített achát fajták:

Laguna achát: Mexikóból származik és sokféle színben és mintában található. Ez az egyik legszebb achát, amellyel dolgozni lehet. Az achát színe fehértől vörösig terjed, és a fehér achát közepén egy szilárd kristályterület található.

Mohaachát: A mohaachát ásvány nevét a kinézetéről kapta. Valójában nem az achátokhoz tartozik, hanem különleges kalcedonféle. Voltaképpen kalcedonba beépült, mohára emlékeztető ásványi anyagok alkotják.

Botswana achát: A kalcedon ásvány áttetsző, sávós változata. Az elnevezést elsősorban azokra a botswanai eredetű achátokra használják, amik jellegzetes színű (főleg szürke, rózsaszín és halvány narancssárga), megközelítőleg párhuzamos sávós mintázatot tartalmaznak. ¹

Mivel mindig is gyűjtöttem az ásványokat, új szemszögből szerettem volna őket tanulmányozni. Az achátok mindig is a kedvenceim közé tartoztak a sokszínűségükkel. Első lépésként elkezdtem keresgélni az interneten különböző forrásokban és a saját könyveimben, hogy megtaláljam azokat az achátfajtákat, amelyek a leginkább képesek bemutatni ennek a kőzetnek a sokszínűségét és lenyűgöző szépségét. Különös figyelmet fordítottam azokra a képekre, amelyek a legizgalmasabb és legváltozatosabb mintázatokat és színek kombinációkat mutatják be. Az achátok szín- és mintázatbeli gazdagsága határtalan, és minden egyes darab

¹ <https://www.geologyin.com/2016/08/types-of-agate-with-photos.html>

egyedi, nem beszélve arról, hogy történetet mesélnek el a földtörténet adott pillanatairól. Leginkább nyers formájukban vagy keresztmetszeteikben találtam megfelelőnek az achátokat, mivel ezek a változatok mutatják meg legjobban a kőzetek belső szerkezetét, rajzolatjaikat. A kiválasztott képek alapján vázlatokat kezdtem készíteni akvarell és fehér akril használatával A/5 méretben.

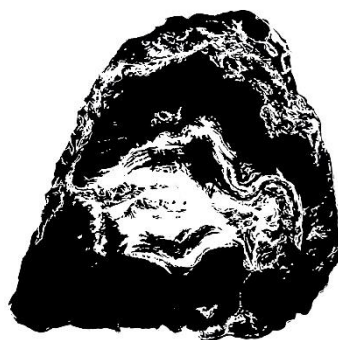
Bár a vázlatok nagyon elnyerték a tetszésemet, végül arra a következtetésre jutottam, hogy inkább egy festészeti projekt alapjait biztosították, mintsem egy grafikait, ezen okból kifolyólag a tervezést digitálisan folytattam. Photoshop segítségével különböző rétegekre bontottam az ásványokról keresett fotókat, hogy a készülendő nyomatokon csak azokat a részletek lássam viszont, melyek a legérdekesebbé teszik azokat. A rétegeket egyesével szerkesztettem meg, egy képhez legalább 3 réteg tartozik. Ez a folyamat nagy precizitást igényelt, hiszen fontos volt számomra, hogy a linómetszetekben csak a legfontosabb textúrák és árnyalatok jelenjenek meg, és így a nézők teljes figyelmét ezekre a különleges jellemzőkre vonzzam. Így alakult ki mind a három képen egy erős és durva fény-árnyék kontraszt. Az alkotás során izgalmasnak találtam, hogy a rétegekhez való eljutáskor a fény és árnyék kontrasztjának fokozása által önálló, asszociatív alakzatok rajzolódnak ki. Ezek az alakzatok lehetnek állati vagy emberi figurára emlékeztető minták, és belső dimenzióik vannak, amelyek a technikai megközelítemem sajátosságai miatt jöttek létre.

A linóleumra kézzel, alkoholos filctollal rajzoltam fel a vázlataimat. Először csak a nagyobb formákat vékonyabb hegyű filc segítségével, majd igyekeztem a digitálisan készített terveimhez igazítani és minél több részlettel kiegészíteni azt már vastagabb tollal. Ahogy haladtam előre, egyre inkább belemerültem a munkába, és a vonalak egyre precízebbek és részletesebbek lettek. Az alkoholos filctollal való rajzolás lehetővé tette, hogy gyorsan és határozottan dolgozzak.

Sajnos a linóleum minősége nem tette lehetővé, hogy a legapróbb és legprecízebb mintákat kimetszem belőle. Arra törekedtem, hogy a különböző fajták jellegzetességeit minél inkább szemléltetni tudjam, még akkor is, ha az anyag használata némi nehézséget okozott. Fontos volt számomra, hogy a végeredmény pontosan visszaadja az eredeti elképzeléseimet, ezért a sorozat összes eleménél arra törekedtem, hogy a különböző fajták jellegzetes vonásai ne tűnjenek el, az egyedi mintázatai jól kivehetők legyenek metszés után is. A legapróbb részletek és a legprecízebb vonalak kimetszéséhez kicsi méretű V alakú linómetsző késeket használtam, amikor nagyobb és szabálytalanabb felületeket kellett kimetszenem, akkor pedig szélesebb, U alakú linómetsző késeket vettem elő.

Laguna achát: Különlegessége a belsejében található kristályterületben rejlik, amely különleges textúrát és mélységet ad a kőnek, ezért nagy hangsúlyt fektettem erre a részletére a metszet megtervezésekor. A kristályos középpont különleges figyelmet igényelt, mivel ez a részlet adja meg az achát valódi egyediségét. Ezt egy örvénylő minta kialakításával szemléltettem a kőzet központjában. A metszet mérete: 31x30 cm.

Mohaachát: Grafikámon egy olyan darabot örökítettem meg, mely bemutatja képződésének különlegességét. Igyekeztem visszaadni a kőzet belső szerkezetét és a benne található gazdag részleteket, melyet a képződési folyamat alakított látványossá. Különösen nagy figyelmet

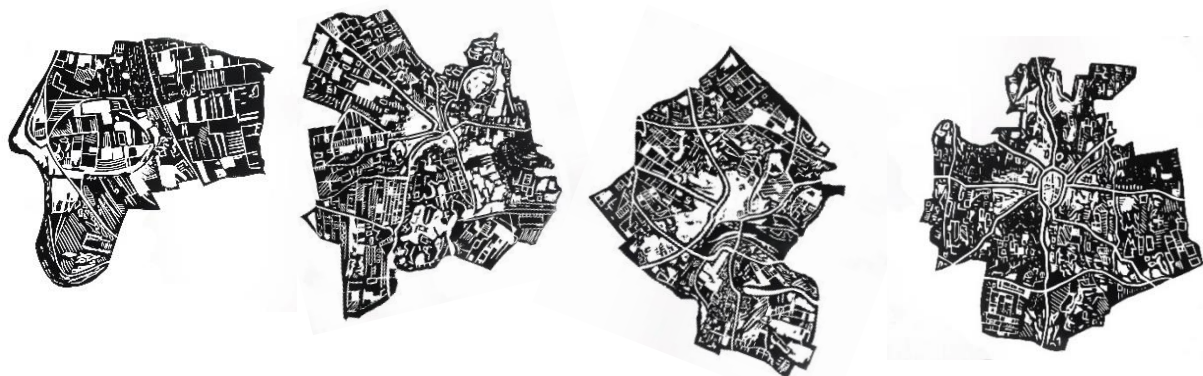
fordítottam a mintázataira, hogy a lenyomatom minél pontosabban szemléltetni tudja az ásvány természetes szépségét. A metszet végső mérete: 46x27 cm.

Botswana achát: Az áttetsző és sávos változatok különösen érdekesek, mivel a színek és a minták gazdagsága végtelen lehetőségeket kínál a kreatív kifejezésre. A metszetemen egy olyan rendkívüli darabot örökítettem meg, amely széttörve egy örvénylő mintát rejt a belsejében (hasonlóan a laguna acháthoz). A metszet mérete: 42x26 cm.

A sorozat különlegessége még, hogy a metszeteim formázottak. Ez a téma nagyszerű lehetőséget kínált az általam egyébként is kedvelt megjelenésnek és kifejezésmódnak, ahol az adott képet semmi nem határolja be, magát a metszet határait én határozhattam meg. A formázott metszetek készítése során különös figyelmet fordítottam arra, hogy a kompozíciók harmonikusak és kiegyensúlyozottak legyenek, persze ez a választott ásványoknak is köszönhető, így erre leginkább a PhotoShopban való szerkesztésnél kellett törekednem. Mind a három metszet formája pontosan megfelel az ásványok természetes alakjának, így a végeredmény egy organikus és természetes hatású műalkotás.

Korábbi munkám: Városaim sorozat, linómetszet, 2023.

Korábbi munkám: Városaim sorozat, akril, 2023.

Egyfajta absztrakciót szerettem volna elérni az ásványok eredeti, természetes megjelenésükhöz képest, mely problémakörrel már korábban is foglalkoztam és kísérleteztem, festészet és grafikai területeken is. Ez a folyamat lehetőséget biztosított arra, hogy mélyebb kapcsolatot tudjak kialakítani saját alkotásaimmal, és hogy a nézők is betekintést nyerjenek belső világomba.

A kész metszeteket 2024. március 11-én nyomtattam le. A nyomatok hordozójaként 70x50 cm-es nagyságú műszaki rajzlapokat választottam. A nyomtatási folyamat lebonyolításához egy magasnyomáshoz használatos sajtót használtam. Miután a munkáimat befejeztem, az utolsó lépésként minden egyes darabot paszpartuba helyeztem, majd gondosan kiválasztott keretekbe foglaltam őket. Ezt azért tartottam fontos lépésnek, mert a keret kiválasztása jelentős mértékben hozzájárul a műalkotás végső megjelenéséhez. A fa színe és textúrája is tükrözi azt a nyers és természetes hangulatot, amelyet a műveimben szerettem volna megjeleníteni, kiegészítve és kiemelve az alkotásaimat.